

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อความหมายสำหรับมนุษย์ มนุษย์ได้เข้าใจกัน และอยู่รวมกันได้ ทุกวันนี้ก็เพราะอาศัยภาษาเป็นสื่อสัญญาณ พระยาอนุมานราชธนได้กล่าวถึงภาษาว่า ภาษาคือ วิธีทำความเข้าใจในระหว่างคนกับคนซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น ภาษาใบหรือจักงูภาษา ใช้วิธีแสดงกิริยาอาการให้รับรู้ทางตา ภาษาพูดหรือโสตภาษา ใช้วิธีทำเสียงให้รับรู้ทางหู ภาษาเขียนหรือภาษาหนังสือ ใช้ภาพหรืออักษรเป็นเครื่องหมาย^๑

เจ ซี แคทฟอร์ด (J.C. Catford) ได้นิยามความหมายของภาษาไว้ว่า

ภาษาคือพฤติกรรมของมนุษย์ ที่จัดเข้าเป็นรูปแบบแล้วชนิดหนึ่ง เป็นวิถีทางที่สำคัญที่สุด ที่มนุษย์มีปฏิกริยาต่อกันในสถานการณ์ทางสังคม พฤติกรรมดังกล่าวนี้ อย่างน้อยจะต้องมีผู้แสดงออกคนหนึ่ง และผู้รับการแสดงออกนั้นอีกคนหนึ่ง ผู้แสดงออกจะใช้เครื่องมือหรือสื่อสองชนิด ชนิดแรกคือการใช้การพูดเป็นสื่อ ผู้แสดงออกคือผู้พูด และผู้รับคือผู้ได้ยิน ชนิดที่สองคือการใช้การเขียนเป็นสื่อ ผู้แสดงออกคือผู้เขียน และผู้รับคือผู้อ่าน^๒

จะเห็นได้ว่าภาษามีความสำคัญต่อมนุษย์มากทั้งด้านส่วนตัวและด้านสังคม ภาษาไทยก็เช่นเดียวกันคือเป็นสื่อสัญญาณที่จะทำความเข้าใจ และแลกเปลี่ยนความคิด ตลอดจนสื่อข่าวกันระหว่างคนไทยด้วยกัน ถึงแม้จะต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา แต่เมื่อมีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกันคือภาษาแล้ว

^๑ พระยาอนุมานราชธน, นิรุกติศาสตร์ ภาค ๑ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๐๐), หน้า ๒๓.

^๒ J.C. Catford, A Linguistic Theory of Translation (London : Oxford University Press, 1974), pp. 1 - 2.

ความผูกพันกัน ความสำคัญในการเป็นชาติเดียวกันย่อมจะเกิดขึ้น

นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง
ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้กล่าวไว้ว่า

....ชาติไทยเรามีวัฒนธรรมเก่าแก่ ซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง สืบเนื่องกันไป
โดยไม่ขาดสายเป็นเวลาหลายร้อยปี เป็นที่นาภาคภูมิใจยิ่งนัก วัฒนธรรมอันมีคุณค่ายิ่งนั้น ยัง
คงยืนยงคงทนมาไต่จนถึงคนไทยรุ่นปัจจุบัน การที่เป็นเช่นนี้ได้เพราะ เรามีภาษาไทยเป็น
เครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั่นเอง

ดังนั้นภาษาไทยจึงมีความสำคัญมากและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าที่สุดที่บรรพบุรุษ
ของเราได้สร้างสมและถ่ายทอดไว้ให้

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ ได้สรุปความสำคัญของภาษาไทยไว้ดีกว่า ภาษาไทยมีความสำคัญ
เพราะ

๑. เป็นเครื่องมือสื่อสารของประชาชาติ
๒. เป็นสื่อในการถ่ายทอดวัฒนธรรม
๓. เป็นปัจจัยก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นไทยร่วมกัน ซึ่งจะนำมาซึ่งความสามัคคีของชนในชาติ
๔. เป็นเครื่องมือช่วยในการศึกษาวิชาต่าง ๆ
๕. ใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ
๖. ช่วยให้ความรู้ก่อกำเนิดพิจารณาเหตุการณ์ และปัญหาต่าง ๆ และสามารถแก้ปัญหาได้ เป็น
ประโยชน์แก่การดำรงชีวิต
๗. มีลักษณะเฉพาะของภาษาไทยที่ต้องศึกษา เพื่อให้ผู้ใช้ได้ถูกต้อง
๘. ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม น่าชื่นชม เช่น วรรณคดีต่าง ๆ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, ความสำคัญของภาษาไทยและข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของ
ภาษาไทย (พระนคร : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๐๔), หน้า ๑.

๘. ช่วยให้งานต่าง ๆ สัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพหากใช้ภาษาได้ดี^๑

ในความตอนหนึ่งของพระราชดำรัส ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินไปในการประชุมทางวิชาการ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕

ณ. หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีว่า

...ภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือเป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งสวยงามอีกอย่างหนึ่ง เช่นในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยมีภาษาของเราเอง ซึ่งต้องหวงแหน ....เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณ จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้^๒

จากพระราชดำรัสนี้ แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงห่วงใยในการใช้ภาษาไทยของเรามาก เพราะภาษาไทยเปรียบเสมือนสมบัติประจำชาติซึ่งมีค่าแก่การหวงแหน ดังที่ กิติยวดี บุญชื่อ ได้กล่าวว่า

คนไทยทุกคนมีสิทธิ์ที่จะภูมิใจในภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งมีมาช้านานแล้ว นับเวลาใดถึง ๖๘๗ ปี ถ้าเราก็คงย้อนไปสู่อดีตเมื่อปีพุทธศักราช ๑๘๒๖ ....ภาษาไทยเราจึงเป็นสมบัติประจำชาติที่คนไทยทุกคนพึงรัก หวงแหน และมุ่งที่จะช่วยกันผดุงรักษาไว้ตราบชั่วชีวิต แม้อุණุชนรุ่นหลัง ๆ ก็จะต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะสืบทอดเจตนารมณ์ต่อไป และต่อไปชั่วกาลนาน จนกว่าจะสิ้นชาติไทย^๓

ดังนั้นจากที่กล่าวมาแล้วทำให้เห็นว่าภาษามีความสำคัญมาก ซึ่งจะจรโลงไว้ซึ่งความคงอยู่ ความมั่นคงของประเทศชาติ เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงความเป็นเอกราชของชาติ เมื่อภาษาคงอยู่

^๑ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "เป้าประสงค์และแนวปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในระดับประถมและมัธยมศึกษา" เอกสารประกอบการเรียนวิชาวิเคราะห์แบบเรียน แผนกมัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อัสสำเนา).

^๒ชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานพระกระแสพระราชดำรัส เรื่องปัญหาการใช้ภาษาไทย (พระนคร:๒๕๐๕), หน้า ๕.

^๓คณะนิติปรัชญาโท ภาควิชาประณตศึกษา, การสอนศิลปภาษาสำหรับชั้นประถมศึกษา (ภาควิชาประณตศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า คำนำ.

ความเป็นชาติที่ย่อมจะคงอยู่ ฉะนั้นคงไม่ผิดนักถ้าจะกล่าวว่า อนาคตของประเทศชาติ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ถ้าครูรู้จักสอนนักเรียนให้ถูกวิธีเพื่อให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งยังรู้จักจัดกิจกรรมส่งเสริมภาษาไทย เช่น จัดชุมนุมภาษาไทย จัดสถานักเรียน ฝึกให้รู้จักวิธีการประชุม รู้จักวิธีทำงานเป็นหมู่คณะ ฝึกให้เป็นนักพูดและนักสังเกตที่ดี ฝึกให้รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยให้รู้จักแสวงหาความรู้จากหนังสือห้องสมุดแล้ว ก็เป็นที่คาดหมายได้ว่า เราคงจะได้พลเมืองไทยที่รู้ภาษาไทยดี และจะสามารถเห็นกำลังในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง^๑

การที่จะให้นักเรียนใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องนั้นควรที่จะให้นักเรียนได้รู้จักแบบแผน ลักษณะ และกฎเกณฑ์ของภาษา เพื่อจะได้เป็นหลักในการใช้ภาษาให้ถูกต้อง แบบแผนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการใช้ภาษาไทยนี้เราเรียกว่า "หลักภาษาไทย" ภาษาไทยนั้นมีหลักและกฎเกณฑ์มากมาย มีภาษาที่ใช้กว้างขวาง คำเพียงคำเดียวอาจมีหลายความหมายได้ ดังนั้นการใช้ภาษาไม่ว่าจะในการเขียนหรือพูดนั้นจึงต้องมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้เข้าใจในด้านความหมายตรงกัน หลักภาษาจึงเปรียบเสมือนเส้นสายที่ร้อยลูกประคำเอาไว้ให้เป็นสร้อยสายเดียวกัน ถ้าไม่มีเส้นสายร้อยไว้ลูกประคำก็จะกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ ไม่สวยงาม

ดิเรกชัย มัทธนสิน ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหลักภาษาไทยไว้ว่า

๑. รักษาภาษาให้คงรูปไม่ผันแปรไปตามบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมเร็วเกินไป
๒. ทำให้ภาษาเป็นที่เข้าใจตรงกันในหมู่คนส่วนใหญ่ของประเทศ
๓. ทำให้ภาษาเจริญงอกงามขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผน
๔. ทำให้ทราบลักษณะภาษาของเรา ทำให้สามารถ พูด อ่าน เขียน ได้ถูกต้อง
๕. ทำให้วินิจฉัยคำได้ถูกต้อง สามารถรู้ว่าเป็นคำภาษาใด เปลี่ยนแปลงมาอย่างไร ใช้ในความหมายอย่างไร

^๑ สุตะปะนิย นาคทรพ, ความสำคัญของภาษาไทยและข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของภาษาไทย, หน้า ๑๐.

๖. ทำให้รู้น้ำหนักของคำ เมื่อนำคำไปใช้ ย่อมวางในที่ที่เหมาะสม ถูกต้องลักษณะวรรณคดี^๑ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหลักภาษาไทยมีความจำเป็นในการใช้ภาษามาก ถาชาตหลักภาษาไทยก็เท่ากับชาติ "บรรทัดฐาน" ของภาษาที่จะใช้ยึดถือเป็นหลักร่วมกันในการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง สุจริต เพียรชอบ และส่ายใจ อินทรมพรรษ^๒ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของหลักภาษาไทยว่า
๑. เป็นแบบแผนที่จะให้คนไทยได้ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ
  ๒. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับภาษาไทยเป็นอย่างดี และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง
  ๓. เป็นการอนุรักษ์ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยให้คงอยู่ต่อไป
  ๔. เป็นหลักยึดในการรักษาภาษาให้คงรูป แม้อาษาจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการไปบ้างตามธรรมชาติของภาษา ก็จะไม่เปลี่ยนแปลงไปมากหรือรวดเร็วจนเกินไปนัก
  ๕. ช่วยให้อาวุฒนาการหรือความงอกงามของภาษาเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน
  ๖. เพื่อให้นักเรียนได้ซาบซึ้งในคุณค่าของภาษาไทย เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามลักษณะของภาษา
  ๗. การสอนหลักภาษาที่ดีจะช่วยให้นักเรียนสนุกสนานในการเรียน เกิดความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย และเล่นสนุกสนานกับภาษา ทำให้นักเรียนมีความงอกงามทางภาษามากยิ่งขึ้น
  ๘. การสอนหลักภาษาที่ดีจะช่วยให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาที่ดี และเป็นแรงกระตุ้นหรือแรงบันดาลใจศึกษาต่อในระดับสูง
  ๙. การสอนหลักภาษาโดยการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหรือรวบรวมข้อมูลทางภาษาต่าง ๆ

จะเป็นแนวทางสำคัญในการสำรวจหรือวิจัยค้นคว้าทางภาษาต่อไป

ดังได้กล่าวแล้วว่า "หลักภาษา" เอื้อประโยชน์ต่อการใช้ภาษาและการศึกษาวรรณคดีมาก ความมุ่งหมายในการสอน "หลักภาษา" จึงมุ่งไปในด้าน การนำไปใช้ให้ถูกต้อง และให้รู้ลักษณะภาษา แต่มีข้อที่นำสังเกตคือ การสอนหลักภาษานั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ไม่อยากเรียน คะแนนน้อย ครูผู้สอนก็นำเบื่อ ไม่มีอะไรใหม่ ไม่มีอะไรน่าสนใจ ครูเองก็ไม่อยากที่จะสอน และนักเรียนก็พลอยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทยไปด้วย

หน่วยศึกษานិเทศกรรมวิสามัญศึกษาได้วิเคราะห์หาสาเหตุ พอดีสรุปได้ดังนี้

๑. สาเหตุที่นักเรียนไม่ชอบวิชานี้ เพราะ

- ๑.๑ เนื้อหาวิชามีความยาก เรียนไม่สนุก
- ๑.๒ คะแนนน้อย จึงเห็นว่า เป็นวิชาไม่สำคัญ
- ๑.๓ เรื่องที่เรียนซ้ำ ๆ กัน ไม่มีอะไรใหม่
- ๑.๔ ไม่เห็นประโยชน์ในการเรียนวิชานี้
- ๑.๕ ขาดอุปกรณ์การเรียน ฯลฯ

๒. สาเหตุที่ครูไม่ชอบสอนวิชานี้

- ๒.๑ ครูไม่มีความมั่นใจว่ามีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาเพียงพอ
- ๒.๒ คิดไม่ออกที่จะสอนอย่างไรจึงจะได้ผล
- ๒.๓ ต้องจำใจสอนเพราะได้รับมอบหมาย โดยไม่มีความสนใจในวิชานี้
- ๒.๔ ไม่มีค่าสำหรับตำราไว้ให้คนควาอย่างเพียงพอ
- ๒.๕ ขาดการส่งเสริมกำลังใจ

๒.๖ ขาดอุปกรณ์การสอน ฯลฯ^๑

เมื่อมาพิจารณา ก็เห็นจุดอ่อนของการเรียนการสอนภาษาไทยอยู่ที่ครูผู้สอนซึ่งยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิมโดยไม่เปลี่ยนแปลง

คณะนิติปรัชญาโท สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ได้ผลของครูเนื่องมาจาก

- ๑. ครูใช้วิธีสอนแบบเดียว คือบรรยายตลอดชั่วโมง
- ๒. ครูไม่ได้ใช้เทคนิคในการสอนแบบต่าง ๆ เช่น อภิปราย, รายงาน, เล่นละคร หรือ จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้
- ๓. ครูขาดอุปกรณ์ และสื่อการสอนที่เหมาะสม
- ๔. การสอนของครูในสายวิชาเดียวกันไม่สัมพันธ์กัน เช่น คนหนึ่งสอนหลักภาษา คนหนึ่งสอนวรรณคดี และอีกคนหนึ่งสอนการใช้ภาษา ทำให้เนื้อหาวิชาซึ่งควรจะสัมพันธ์กันขาดช่วงไป
- ๕. ครูไม่นำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้
- ๖. ครูไม่เน้นทักษะครบทั้ง ๔ อย่าง
- ๗. การทดสอบไม่สม่ำเสมอ^๒

ความบกพร่องต่าง ๆ ในการสอนภาษาไทยที่กล่าวมานี้ที่สำคัญที่สุดคือ การขาดความเอาใจใส่ และความพยายามในอันที่จะค้นหาวิธีสอนที่ได้ผล และการผลิตวัสดุอุปกรณ์ของครูก็ยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เพราะเรายังเชื่อกันอยู่ว่า การสอนภาษาไทยนั้นเป็นวิชาที่ครูทุกคนย่อมสอนได้ ซึ่งบุญเหลือ เทพสุวรรณ์ ได้กล่าวว่าข้อนี้ เป็นความจริงและไม่จริง ความจริงครูที่พูดอ่านเขียนภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, จุลสารภาษาไทย, หน้า ๑๒๘.

^๒คณะนิติปรัชญาโท สาขาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "ครูภาษาไทยกับสังคมปัจจุบัน," วารสารครุศาสตร์ (มิถุนายน - กรกฎาคม ๒๕๑๑) : ๔๗ - ๕๘.

ไทยได้ ครอบสอนภาษาไทยได้ทุกคน โดยได้รับการฝึกอบรมที่ดีก่อน^๑

ดังนั้นถ้าครูผู้สอนยอมรับว่าในขบวนการเรียนการสอนนั้น ผลสัมฤทธิ์ของการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กในโรงเรียนขึ้นอยู่กับการสอนของครูแล้ว ครูที่ต้องการประสบความสำเร็จในการสอนจึงควรที่จะศึกษาเทคนิควิธีสอนหลาย ๆ แบบให้เข้าใจ เพื่อที่จะได้เลือกหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ กลวิธีสอนนั้นมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ แต่ละยุคแต่ละสมัยก็จะมีผู้คิดค้นวิธีสอนแบบต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในบรรดากลวิธีสอนที่เหมาะสมสำหรับเนื้อหาวิชาที่มีกฎเกณฑ์แน่นอนที่แน่นอนไปโดยค่านั่งอยู่เสมอกว่าเป็นวิทยาศาสตร์ดังที่ รองรัตน์ อิศรภักดี ได้กล่าวไว้ว่า "หลักภาษา" เป็นวิทยาศาสตร์ของภาษา (Science of the Language) ^๒ มีอยู่ด้วยกัน ๒ วิธีคือ การสอนจากส่วนย่อย หรือตัวอย่างไปหาส่วนรวมหรือทฤษฎี ซึ่งเรียกว่า การสอนแบบอุปมาน (Inductive Method) และการสอนจากทฤษฎีหรือส่วนรวมไปหาตัวอย่างหรือส่วนย่อย ซึ่งเรียกว่า การสอนแบบอนุมาน (Deductive Method) ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษารูปแบบของวิธีสอนทั้งสองแบบ เพื่อสำรวจความแตกต่างและประสิทธิภาพของวิธีสอนทั้งสองวิธี ว่ามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาหลักภาษาไทย เรื่องคำพ้องเสียงเพียงใด เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของครูและช่วยครูในการคัดเลือกวิธีสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายในการสอน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง "คำพ้องเสียง" ของนักเรียนที่สอนด้วยวิธีอุปมานกับอนุมาน
๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสิ่งที่เรียนไปแล้วจากวิธีสอนแบบอุปมานและอนุมาน

^๑ ศาสตราจารย์พิเศษ ม.ล.บุญเหลือ เทพสุวรรณ, ภาษาไทยวิชาที่ถูกลืม (พระนคร : กรุงเทพการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า ๔ - ๕.

^๒ รองรัตน์ อิศรภักดี, ตำราวิชาक्रमิध्यของครูสภา ภาษาไทยตอน ๑ วิธีสอนภาษาไทยชั้นมัธยม (พระนคร : องค์การค้ำของครูสภา, ๒๕๐๔), หน้า ๑๔๔.

สมมติฐานของการวิจัย

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง "คำพ้องเสียง" ของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีอุปมานและกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีอนุมานแตกต่างกัน

๒. ความติดทน (Retention) ในเนื้อหาของเรื่องที่เรียนด้วยวิธีอุปมานและวิธีอนุมานแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. มุ่งที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำ อนุสรณ์) แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ซึ่งเรียนด้วยวิธีสอนแบบอุปมานกับอนุมาน

๒. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้จากกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานชำ อนุสรณ์) แขวงบางแค เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๒๓ จำนวน ๖๐ คน เป็นชาย ๓๑ คน หญิง ๒๙ คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. การสุ่มตัวอย่างประชากรคือ คะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปลายปี วิชาหลักภาษาไทย ปีการศึกษา ๒๕๒๒ ของห้องที่มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

๒. การทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ เกณฑ์ขอลูก = ๑ ผิด = ๐

๓. การทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดการเรียนรู้ของนักเรียนได้จริง โดยไม่คำนึงถึงตัวแปร

คำจำกัดความ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากผลทดสอบก่อนและหลังการเรียน ด้วยวิธีสอนแบบอุปมานและอนุมานแล้ว

วิธีสอนแบบอุปมานหรืออุปนัย (Inductive Method) หมายถึง วิธีสอนที่สอนจากส่วนย่อยหรือตัวอย่างไปหาส่วนรวมหรือทฤษฎี

วิธีสอนแบบอนุมาน อนุพันธ์ หรือนิรนัย (Deductive Method) หมายถึง วิธีสอนที่สอนจากทฤษฎีหรือส่วนรวมไปหาตัวอย่างหรือส่วนย่อย

ความคิดทน (Retention) หมายถึง ความทรงจำหลังจากที่ได้เรียนไปแล้วระยะหนึ่ง

ความจำกัของการวิจัย

ความคลาดเคลื่อนหรือความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายอย่างคือ

๑. สุขภาพของนักเรียนขณะที่ทดสอบหรือเรียนอยู่

๒. สภาพแวดล้อมรอบห้องเรียน บรรยากาศ และสภาพอากาศขณะนั้น ที่มีผลต่อการเรียน

การสอนและการทดสอบ

๓. สภาพแวดล้อมทางบ้านหลังจากที่เด็กกลับไปบ้านอาจมีเรื่องกระทบกระเทือนที่เป็นผลต่อการเรียนและการทดสอบของเด็ก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีสอนหลักภาษาไทยของครูเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. เป็นข้อคิดสำหรับผู้บริหารที่จะสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมทั้งต่อเนื้อหาและต่อวิถีภาวะของนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก

๓. เป็นแนวทางในการปลูกฝังทัศนคติที่ดีให้กับเด็กในการเรียนวิชาหลักภาษาไทย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย